

EL LLENGUATGE

11/XII/1982

Ho vam dir

Tots els tractats gramaticals són ben clars, explícits i categòrics, i només cal llegir atentament el que diuen en tractar dels paradigmes de la conjugació verbal: podem dir, per exemple, amb el mateix valor, significant exactament el mateix, *arribàrem, vam arribar* o *vàrem arribar*; o bé, *diguéreu, vau dir* o *vàreu dir*. Es consideren, en canvi, incorrectes i, per tant, inadmissibles, les formes fixes «vem» i «veu» (en lloc de *vam* i *vau*, de què són deformacions), tant mateix força usuals en certs parlars. Però és ben clar que si es prohibeix —fins al punt en què es pot realment prohibir l'ús d'una forma de llenguatge— que l'usuari de la llengua digui «Vem arribar», se li permet que trïi lliurement, obeint només a la pròpia preferència, entre *Arribàrem, Vam arribar* i *Vàrem arribar*: la que li agradi més, la que li faci més ràbia.

Però un cop hem arribat aquí, un cop hem fet aquesta declaració formal a favor de la llibertat d'expressió (lingüística), és que podem, sense voler posar límits a aquesta llibertat, donar alguna orientació a qui creiem honradament que li pot ésser útil, perquè ens adonem que va mal orientat? El fet —el fet real, el fet concret i verídic, el cas pràctic— és que encara hi ha qui, ignorant l'existència dels tractats gramaticals, a l'abast de tothom i de consulta facilíssima, es decideix per les formes «vem» i «veu» —«vem arribar» i «veu arribar»— i, fins i tot, si convé, les defensa explícitament, adduint que són molt vives —cosa que és certa— i que, per tant, són les més adequades al seu text, per al qual vol un llenguatge planer, directe, col·loquial i expressiu. I és que algú —aquest algú misteriós, del qual tots ens volem desmarcar— li ha proposat, com a formes alternatives, *vàrem arribar* i *vàreu arribar*, o *arribàrem* i *arribàreu*! I ningú no li ha sabut dir, en canvi, que podia dir tranquil·lament *vam arribar* i *vau arribar*, que és gairebé segur que no desdirien d'aquell to planer i col·loquial que pretenia per al llenguatge del seu text.

Les formes de pretèrit *vàrem arribar* i *vàreu arribar*, i *diguérem* i *diguéreu*, no són exclusivament literàries sinó encara vives en el parlar de determinades zones del nostre domini lingüístic. Però existint com existeixen formes com *vam arribar* i *vau dir*, no en podem fer abstracció i tolerar que algú recorri deliberadament a formes incorrectes perquè li sembla que les primeres són massa literàries.

Albert Jané